

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, v torek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold., 25 kr. a. v. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220.

Opisništvo, na katero najse blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229

„Vse za domovino, omiko in svobodo!“

S temi besedami je g. dr. Vošnjak zadnjič v našem listu končal svojo obrambo proti napadu „Novic.“ Zadnji broj tega zdaj strhnelega časnika prinaša celo kopico replik in novih napadov. O teh drugod in drugikrat. Vzamemo pa le eno stvar iz teh spisov.

„Novičarjem“ so se namreč srdite oči diabolskega veselja zasvetile in pomenljivo kažejo svojim vernim preko rame s palcem: vidite jih „Narodovce,“ zdaj, o, zdaj so se razkrili, zdaj so pokazali svoje krivoverstvo, zdaj so naravnost povedati predrznili se, da so „za domovino, omiko in svobodo!“ Na vešala, na žgalne grmade s tem Razlagom, Vošnjakom in njunim privrženikom, oni so „s svojimi tovariši dospeli do pogrešne prislovice: vse za domovino, omiko in svobodo!“ — Tako radostno skače „Novičar“, tako komedijashi germanska došlica Costa, ta Mefisto slovenske stranke, tako oči zveržuje eindflajšrajzar Lesar. Človek pak, ki se je ozrl nekaj čez deveti prag, ki vidi, kake nazore imajo drugi izobraženi narodi, kako mislijo, delajo in pišejo naši slovanski bratje Hrvati, Srbi, Čehi, Rusi itd., ki se domisli, da živimo v 19. stoletji, — razumen človek slovenski se mora za glavo prijeti in se vprašati: za boga, je-li res mogoče, da se more še pri nas danes, vsem narodom tega sveta čestitljiva trojica: „domovina, omika in svoboda“ zasmehovati, kot dokaz kacega narodnega izdajstva proklamirati!? Je-li mogoče da pri nas farizejski hinavei v blato gaziti smejo „domovino, omiko in svobodo“, divne zvezde-vodnice, za katere se vnema vsako blago sree, za katere so drugi narodi prelivali kri, žrtvovali imenje in življenje?

To bi bilo mogoče le ako pripustimo, da en egoistični tujec, kateri edini je neslogo v naš tabbor prinesel, ker je prinesel nemoralo, zviyačo, te-

rorizem, — kateri sistematično na to dela osode našega naroda v roke dobiti, za svojo častilakomnost si vse podvreči, in kar se njegovi samovoljni ne podvrže, po krtovo izpodrivati, osuđiti, in uničiti.

Ne dopuščajmo tega! Vsi politično misleči, narodnjaki in svobodoljubi vseh stanov ne smejo in ne morejo dopuščati, da bi ves omikani svet s prstom kazal na Slovence kot zaničevalce omike in svobode.

Zatorej primemo za zastavo, na kateri je zapisano: „Vse za domovino, omiko in svobodo!“ Nij se nam je treba sramiti. Častna je, če jo prav farizeji zasmehovati si držejo. Prepričani smo tega, kar so pri nas pri naših bratih Slovanih in pri vseh izobraženih narodih učili najblažji duhovi: da narod, ki domovine naše matere nad vse ne ljubi, nij srečen, da narod, ki po omiki ne teži, nema prihodnosti, da narod, ki svobode ne brani in ne zahteva, nij vreden da živi. Živelat torej zastava, pod katero se bomo, in z nami vsi misleči Slovenci borili in žrtvovali „vse za domovino, omiko in svobodo!“

VIII. občni zbor „Slovenske Matice“

26. septembra v Ljubljani.

Ob 9ih zjutraj zbirali so se Matičarji v čitalnični dvorani. Prišli so v nenavadnem velikem številu, ne samo ljubljanski, temuč tudi mnogo zunanjih iz bližnjih in daljnjih slovenskih krajev. Ko je g. prvosednik dr. Costa ob pol 10ih zborovanje začel, bilo je več ko 120 udov zbranih, med njimi dosti gg. duhovnikov.

Dr. Costa pozdravi nazoče, omenja umrlih udov in daje potem besedo g. Lesarju, kateri bere poročilo o odborovem delovanju od 15. febr. 1872. l. do 26. sept. 1872. l. Iz tega poročila povzamemo, da je pokojni g. Janez Zalokar vso svojo knjižnico in rokopise Matici volil. Kot posebno veselo znamenje omenja poročevalec, da je v tem času Matici pristopilo 249 novih udov, med kate-

rimi sta dva ustanovnika. Potem naznanja delovanje odbora zaradi lastne Matičine tiskarne vsled sklepa poslednjega občnega zbora. Odbor je najprej poizvedaval pri društvu sv. Mohorja, koliko obresti da nese tiskarna, ki jo je v Celovcu ustanovilo, in ko se mu je poročalo, da je upati več ko navadnih obresti od založenega kapitala, če bode zmirom dovolj dela, stavil je dotični odsek odboru predlog, naj se tudi za Matico lastna tiskarna ustanovi. Ta predlog v odboru nij dobil potrebnih dveh tretjin glasov, tedaj bil zavržen.

Prvosednik vpraša, želi kdo govoriti k poročilu odborovem.

Svete c poprime besedo: Odborovo poročilo govori o ustanovljenji lastne Matičine tiskarne. Kakor se mi vidi, bil je odbor te misli, da ima on pravico napraviti tiskarno in da mu nij treba poprej vprašati občnega zbora, je-li mu privoli. Odbor se moti, ako je tega mnenja. On se sicer sklicuje na §. 13 društvenih pravil, po katerem ima sklepati vse, kar nij pridržano občnemu zboru. Jaz bi se s tem zlagal, vendar se mi zdi, da odbor nij dobro preudarjal: 1. ali ima res to pravico, 2. ali se to sklada s sklepom občnega zbora od 15. febr. t. l.

Zadržki tacemu samovoljnemu ravnanju so v pravih samih.

Prvi pomislek je, da Matica svoje imenje le sme nalagati tako, da ima pupilarno varnost. Ako se Matičin imetek nalaga v katero obrtnijo, na primer v tiskarno, nij tako naložen, da bi imel pupilarne varnosti (Dobro!) Zato je odbor dobil nalog, vse te razmere natanko pretresati, nij pa dobil pooblastila brez vprašanja občnega zbora tiskarno urediti. (dobro, dobro!) Drugi pomislek je, da odbor se mora natančno držati preliminar, katerega odločuje občni zbor. Kakor pa se je sukala ta stvar, se kaže, da je odbor hotel segati v Matičino premoženje do 10,000 gld. brez vprašanja občnega zbora (Res je!) Odbor se je pregrešil v tem, da se nij držal sklepa občnega zbora, po katerem je imel le na-

Listek.

Preširnov album.

Kakor znano zaključil je zbor „pisateljskega društva“ izdati kakor prvo svoje književno delo „Preširnov album“ ali „Preširnov knjigo“. Po predlogu Janka Pajka imela bi ta knjiga dva dela obsegati; v prvem bi se o Preširnu naj pisalo, v drugem pak bi naj bili leposlovni ali beletristični spisi sodržani.

Že pri posvetovanju o tem končno enoglasno prejetem nasvetu naznačevali so se predmeti, o kojih naj bi se za to knjigo pisalo in o načinu tega pisanja. Poudarjala se je posebno namera, katero ima taka knjiga dosežati, najpre boljše in tenje poznavanje Preširnovih umotvorov, Preširnovega duha sploh.

Da je take knjige treba in da šče tudi po tej knjigi — skromnemu začetku — enakih spisov trebalo bode, o tem nij suma. Kakor nekateri domačini sami, tako in šče bolj potrebujejo Neslovinci, recimo drugi Slavjani — kar je Hrvat prof. Tomič zboru posebno razlagal, — takovih razjasnil, povišujočih se na okraj, dobo in pesništvo jegovo.

Ako se spomnimo, koliko Nemci o svojih pesniških velikanih Goethe-ji in Schiller-ji, koliko Italijani o svojem Dante-ji in drugi narodi o svojih pesnikih pišejo, kako drobno si oni svoje najbolj znane in čitane pesnike tolmačijo, kako vse podrobnosti o njih zabilježujejo, a če z druge strani na maloštevilna slovenska dela in pisanja o Preširnu pogledamo; tedaj verjame vsakdo, da je knjiga Preširnova gotovo shodno (pravočasno) in baš pisateljskemu društvu prikladno podvzetje ter lepa vzpominka vsem deležnikom letošnje veličestvene Preširnovе slavnosti ter Preširnovim čestiteljem sploh. —

Gledé na predmete „Preširnovе knjigi“ omenjene pak naj ustrezajo, barem nekoliko, naslednje opazke.

Preširnovе „poezije“ ponujajo same po sebi nebrojno mnogo zanimivostij. Vsak Preširna čita s svojega stališča: enemu godi jegov jezik, drugemu lepa granesa (verzi), tretji gleda na stroj pojedinih pesnij, četrti opazuje okolnosti in dobo, v katerej so nastale, peti si ogreva srce pri jegovej rodoljubnosti in slovanstvu i t. d. Osvedočen sem, da nijednemu pisatelju nij težavno, ako se le hoče potruditi, najti kakovo stran jemu čisto posebno ugajajoč, ter mu tudi ne bode težavno, svoje mi-

sli o tem v Preširnovi knjigi objaviti. Ne kratač tedaj nikomur samostojnoga izbiranja naj sim postavim nekatere misli o izdelanji prvega dela „Preširnovе knjige.“

V prvo vrsto naj pride Preširnov životopis. V tej vrsti naj se pojasni vse, kar on sam v svojih poezijah o svojem življenju, o rojstvenem kraju, o rojstveni okolici, o svojih osebnih zadevah itd. piše. Kar se inace o jegovem življenju vé, naj tudi sim daje svoj pôt: jegove študije, jegovo bivanje na Dunaji, v Ljubljani in v Kranji itd. To se razumeje samo po sebi, da „Preširnovi knjigi“ nij namen, vse te točke in v ozkej časovnej zvezi pripovedovati. Kaj takega je namen posebnemu književno-povestničnemu životopisu, kakov bode stoprv za mnogo let in spisov mogoč.

V drugo vrsto imajo poročila o književnih, povestničnih in družbenih razmerah Preširnovе dobe priti. Preteklost slovenske književnosti pred Preširnovimi poezijami, jegova prikazen v naši književnosti, vpliv jegovih poezij na tedanjost in potomnost, glavni obdelovalci naše knjige za Preširna, jegove razmere k ondašnji nemški literaturi itd., to so v kratkem načrtani predmeti druge vrste.

V tretjo naj se postavijo razprave o oblikah

logo pozvedavati, ali bi kazalo tiskarno ustanoviti, ampak mislil jo je sam v djanje spraviti. Odbor je tedaj sklepu občenega zbora nasproti delal. (Dobro, res je!) Te pomisleke sem imel in jih izrekel, ker je to ravnanje odbora velik hrup naredilo med občinstvom in ker je edino to ravnanje zakrivilo, da se je naše društvo ločilo v dva tabora. Ako bomo po tem potu naprej delali, zgrešali bomo namen „Matice“ in jo prestorili v taborišče dveh političkih strank. (Dobro!) Tudi zavoljo tega obžalujem, da je odbor hotel napraviti tiskarno, ker poročilo kaže, da Matica po svojem imetku nikakor nij v stanu tega storiti. Že se je moralo 5000 gld. vzeti iz Matičinega imetka, da so se stroški tega leta poplačali; za tiskarno pa bi še trebalo 10,000 gld. Če se že misli tiskarno delati, naj se to stori v takem času, kadar je od letnih dohodkov čez stroške toliko zaostalo, da se to lahko stori; nikakor pa zdaj, ko se kaže pomanjkanje. (Dobro!)

Dr. Costa prosi podpredsednika g. dr. Razlag-a, naj on prevzame predsedništvo, ker se bo sam udeležil pri debati.

Ko g. dr. Costa zapusti sedež in ko stopi g. dr. Razlag na njegovo mesto, zagimijo Razlagu demonstrativni živio- in slavakliči.

Dr. Costa: To kar je govoril g. Svetec, je prav za prav huda kritika nad odborom. Ta pa glasuje po večini glasov in ker sem bil jaz pri oni seji prvosednik, hočem razjasniti te pomisleke. Stvar o Matičini tiskarni končana je po sklepu odbora in tedaj se mi nepotrebno zdi, da so prednaša pred občni zbor. (Oho! velik nemir.) Prvi pomislek je, da se društvena glavnica le sme naložiti na pupilarno varnost. Po tem bi društvo ne smelo kupiti hiše, katera daje le za dve tretjini naloženega kapitala pupilarno varnost. Vendar smo kupili hišo. Mi nismo mislili naložiti glavnice za kako obrtnijo, ampak le za to, da si pripravljamo posebne sredstev za izdavanje knjig. Odbor nij smel preseči čez preliminarne; to smo vedeli in bi se bil predlog predložil občenemu zboru. Zaradi tiskarne je res postal velik hrup, popravljati pa moram, da bi tu dva tabora bila postala zaradi tiskarne. Ta dva tabora se v tem ločita, da ima eden na zastavi: Vse za domovino, omiko in svobodo! (Dolgotrajni Slava klici: za domovino, omiko in svobodo!) Kar je g. Svetec rekel, da smo več denarjev potrošali, kakor bi smeli po pravilih, je res; pa smo zato več knjig izdali. Morebiti se to po par letih poravnava, ker je dosti Matičarjev s svojimi doneski še na dolgu. Kritika Matičinega odbora zaradi ustanove tiskarne je neopravičena (Oho! nemir.)

Dr. Costa spet prevzame predsedništvo.

Svetec: G. dr. Costa je rekel, da stvar tikajoča se tiskarne je odpravljena. Na to opomnim,

da bi tudi jaz tega mnenja bil, ko bi ne bil videl, kako pišejo „Novice“ o volitvah v Matičin odbor, kako se sploh agitira. . .

Dr. Costa (pozvoni.) Prosim govornika, da ne govori o agitacijah pri volitvah, to ne spada lesem in tudi mi bi lahko povedali (Hrup, nemir, oho!)

Svetec: Jaz imam besedo in mislim, da smem govoriti (dobro! dobro!) V teh mislih me prepričuje pisanje „Novic“, ker se po njih skušajo iz Matičinega odbora izbaciti možje, ki so se udeleževali pri Narodni tiskarni; taki možje pa se priporočujejo, ki bi morebiti se prej udali tej misli, da se naj ustanovi lastna Matičina tiskarna. (Istina! res je!) Kar se tiče nakupa Matičine hiše, kar je res odstop od Matičinih pravil, storilo se je to v času, ko je Matičino premoženje bilo založeno v samih državnih obligacijah; bila pa je tačas bojazen, da ne pride kaka državna katastrofa. Zato je zbor željo izrekel, naj odbor naloži denar na varnejše mesto. Hiša pa je vse kaj drugega, ko tiskarnično orodje, katero od dne do dne izgublja svoje vrednosti. Delavci in drugi upravniki se morajo plačati in če potem tiskarna nima toliko opravila, kolikor ga je mislila imeti, je denar zgubljen. Matičin imetek bi tedaj bil v veliki nevarnosti. Odbor je mislil, precej vzeti teh 10,000 fr., to se mi jasno vidi. G. dr. Costa noče pripoznati, da le vsled tega prepira se je naše društvo razcepilo na dve. To je resnica. Politika bi ne smela s tem zavodom nič opraviti imeti. Najbolj čudno pa je, da se je stvar po „Novicah“ tako zavila, kakor da bi delničarji Narodne tiskarne hoteli pokopati Matico. Gospoda moja! to nij res (Gromoviti dobro-klici). Delničarji Narodne tiskarne gotovo nijso polagali svoj denar na dobiček. Ko bi dobička iskali, bi si težko izbrali tak zavod, pri katerem še morebiti, ako so prav neugodni časi, ne bodo dobili navadnih obresti. (Dobro!) Namen Narodne tiskarne je, v sredini Slovencev ustanoviti zavod, iz katerega se bo širila omika, zlasti politička omika med Slovenci, ki bi bil v stanu izdavat nam tako potrebni politički dnevnik in druge podučljive liste in knjige. Tu, gospodje, bi se spodobilo, da bi vsi pripomagali (dobro!) Zato je smešno, da bi delničarji „Narodne tiskarne“ ne smeli biti odborniki Matice. (Živahna pohvala.)

(Konec prih.)

Učiteljska zborovanja v Ljubljani.

Prvi splošni zbor vseh slovenskih učiteljev pričel se je v Ljubljani v deželni dvorani v reduti vtorek, 24. t. m. ob 9. dopoldne. Predsednik slov. učiteljskega društva, g. Praprotnik odpre zbor in srčno pozdravlja učitelje, ki so došli iz vseh slov. pokrajin, iz Kranjskega, Štajerskega,

Koroškega in Primorskega in tudi iz Hrvaškega; omenja tudi učitelje in šolskih prijateljev. Vseh udeleževalcev zbora štelo se je okolo 300. Največ bilo je kranjskih učiteljev, mnogo tudi iz sosednih slovenskih dežel, in kakih 20 odličnih hrvaških učiteljev kakor Fabkovič, Filipovič i. t. d. Med odličnimi slov. domoljubi bili so: dr. Razlag, dr. Vošnjak, dr. Pogačar in drugi. Po dokončanem pozdravu predsednika, ki je poudarjal važnost narodne šole in narodnih učiteljev, spregovoril je v imenu vlade Hočevnar, vladni in šolski svetovalec, in v svojem nemškem (!) govoru omenjal važnost šolskih postav, ki naj bodo učiteljem temelj njihovih posvetovanj.

V imenu dežele pozdravljal je zbor dr. Bleiweis, ter spoznaval potrebo boljšega materialnega stanja kranjskih učiteljev, a ob enem obžaloval, da je dežela revna, da se torej težko kaj storiti more, kajti kmet kranjski je z davki preobložen. Na dalje je govoril mestni župan Dežman v slovenskem jeziku in rekel, da ljubljansko mesto z veseljem vidi slovenske učitelje v svojih zidovih zborovati ter navduševal učitelje, naj delujejo v smislu napredka. Potem se je pričel dnevni red. O 1. točki o izobraževanju slov. učiteljev govoril je obširno, temeljito in živo učitelj Tomšič iz Ljubljane. Razlagal je, kaj je namen narodne in ljudske šole, kaj je naloga narodnega učitelja. Rekel je, da za slovensko mladino morajo biti slovenske narodne šole in za take šole morajo biti učitelji v slov. jeziku, v slov. duhu izobraženi. To je pa le tedaj mogoče, če so učiteljska izobraževališča za slov. učitelje slovenska, kakoršnih pa mi Slovenci razen ene paralelne slovenske uč. pripravnice v Gorici še nemamo. Ljubljansko uč. izobraževališče je še po večjem nemško, čisto nemško pa je v Mariboru in Celovci. Po dokončanem svojem izvrstnem govoru predlaga, da naj se napravi prošnja do ministerstva, da bode v Ljubljani čisto slov. uč. izobraževališče.

Učitelj Stanonik iz Dolenjskega potem govori, da naj bode podučevanje in vzrejevanje slovenske mladine tudi v krščanskem duhu.

Podobnik, učitelj iz Štajerskega, graja prejšnje učiteljske pripravnice in dotične učitelje, pripoveduje, kako se je vse germanizirati hotelo, kako so se slovenskomisleči učiteljski pripravniki preganjali in da se še zdaj na ljubljanski učiteljski pripravnici malo boljše godi. Nadučitelj Lapajne iz Ljutomeru dostavlja k Tomšičevemu predlogu, naj se v omenjeno prošnjo postavi tudi zahtevanje slovenskega učiteljskega izobraževališča v Mariboru in slovenske take paralelke v Celovcu.

Nadzornik Stegnar iz Idrije govori obširno o šolskih knjigah za ljudske šole, kakoršnih še

Preširnovih poezij: o merilu, o skladu, o posnemanih španjskih in italijanskih meril, o jeziku, o stroji nekterih pesnij, romans itd.

V četrto naj se podredijo preiskavanja o sodržanjih Preširnovih poezij: o predmetih, odkod so vzeti, o čuvstvih, o vzvišenosti, o krasoti pojedinih pesnij, stane itd.

Peta vrsta naj obsega Preširnovе ideje filozofične, npravstvene itd. in

šesta vrsta naj sodrži opazke in opombice k pojedinim mestom jegovih poezij n. p. k epigramom, nekterim sonetom itd. v najširšem pomenu.

Kakor se iz tega površnega pregleda vidi, da se o Preširnu jako obširno, na knjige napisati. Ali to naj nikogar od pisanja ne splaši, češ, da „Preširnova knjiga“ vsega tega ne more prinesiti. Sej tudi nij treba vsega na enkrat; samo začetek naj se stori; brez začetka nij svršetka. Zato se naj slovenski pisatelji pridno dela lotijo, in vsaki naj po svojej zmožnosti pripomaga; kajti samo skupnemu delovanju bode mogoče, vsaj nekaj k polnemu ocenjenju našega glavnitega pesnika pripomoči.

Na Hrénici 26. sept.

Janko Pajk.

Slovo Levstiku.

Na Dunaji, 25. sept. [Izv. dop.]

Naj vam dopis iz Dunaja prinaša enkrat stvari, ki ne spadajo v kombinacije višje politike, ki pa tukajšne Slovence in gotovo mnogo naših ljubih rojakov v dragi slovenski domovini več nego zanimajo. Čitali smo z veseljem v „Slov. Narodu“, da so našega prijatelja in učenjaka g. Levstika njegovi prijatelji v Ljubljani ob prihodu lepo pozdravili. Srčno nas je to veselilo, tem bolj, ker poznamo gadja peresa in neke strastne samopašnike, ki za tega našega čestitega pisatelja in značajnega rodoljuba nijso imeli boljšega, nego v dušo žgeč, skoro nikdar odpustljiv: „krepiren soll der hund“ — za to, ker je hodil svojim potem, ker je kot Slovence resnico kazal, že ko jo še drugi nijso videli. Mi smo ga videli v njegovem trpljenju in njegovem delu, mi smo ga poslušali v njegovi besedi in njegovem uku. Slovan je on pošten, ves in cel! Ko smo njega videli in poznali, smo se z zaničevanjem odvrčali od onih zavratnih sumničenj, ki smo jih brati morali v nekih listih. Počastili smo svojega ljubljence kakor smo mogli. Zbralo se je tukajšnih Slovencev 20. sept. prav obilno število v njegov poslov. Sedel

je poleg njega, od katerega smo se težkim srcem ločili, še drug mož, čist in blag, kateri je nam v tolažbo, ker upamo, da nam ostane, kdo ga ne ugame: — ta je g. Stritar. On je bral svojemu in našemu prijatelju pesem za slovo, katero naj „Slov. Narod“ priobči. Dihati si skoro nijsmo upali poslušaje besede nam vsem iz srca vzete:

Slovo Fr. Levstiku

odhajajočemu iz Dunaja v Ljubljano 20. sept. 1872.

Odhajaš; — v ljubljene domače gore
Sreč Ti davno sili hrepeneče; —
Rad pustil boš sijajne mesta dvore,
Kjer tihe v šumu nijsi našel sreče;
Kaj dalje tukaj Te muditi more,
Če ne prijatelj okó roseče?
Le pojdi mirno, kamor Te je želja,
Solzno slovo ne kali Ti veselja!

V tuj svét iz južnih krajev presajena,
Ne rase radostno ko prej cvetica;
Peresa ne blišče se jej zelena,
Cvetoča tožno visi jej glavica;
Po zemlji hrepni, kjer je rojena,
Kjer mehka sapa, hladna je vodica:
Zastonj nad njó metulj se pisan ziblje,
Zastonj hladan jej veter perje giblje.

Torej le idi; vabi domovina
V naročje rahlo zove Tebe mati;

(Dalje v prilogi.)

jako primanjkuje. Vlada izdavanja takih knjig neče podpirati.

Slovenski profesorji ne pišejo za ljudske šole. Če pa kateri ljudski učitelj kaj spiše, pa še celo naše šolske oblasti ne dovolijo, da bi se dotične slovenske knjige v šolo vpeljale. Opomni tu na edino slovensko geometrijo za ljudske šole in želi, da bi se knjige za ljudske šole dajale ljudskim učiteljem v pretres.

Nadalje ima besedo profesor Tomić iz Rakovca pri Karlovcu ter različne stvari gledé narodnih šol in narodnih učiteljskih izobraževališč pojasnuje v lepem, popularnem in humorističnem govoru. On imenuje nemška izobraževališča za slovenske učitelje „Lehrerverbildungsanstalt“. Predlaga, da naj bode učni predmet na slovenskih pripravnicah tudi hrvaški jezik, in da naj si glavni učitelji na teh šolah sami volijo izmed sebe ravnatelja. Ko je še Tomšič kot referent o tej točki govoril in prof. Tomić želel, da naj imajo glavni učitelji samo toliko ur na teden, kot profesorji srednjih šol, bili so sprejeti vsi imenovani predlogi Tomšiča, Lapajnetja in prof. Tomića. (Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Ljubljane, 27. sept. [Izv. dop.] (Slovenski učiteljski zbor. — „Slov. Matice“.) Ljubljana je postala središče narodnega slovenskega življenja. Komaj se je končal občni zbor društva slovenskih pisateljev, občni zbor narodne tiskarne, komaj so odšli Slovenci iz vseh naših pokrajin, kateri so bili v Ljubljani zbrali se idóci na Preširnovo svečanost — že smo imeli zbor slovenskih učiteljev, in občni zbor „Slov. Matice.“ Še bolj bode Ljubljana postala središče vsega narodnega delovanja, kadar pride te dni „Slovenski Narod“ sem, in „narodna tiskarna“ začne svoje delovanje.

Gotovo Vam bodo drugi dopisniki poročali o učiteljskem zboru in o „Matici“. Jaz hočem le nekatere vtise omeniti. Občna je zadovoljnost z našimi učitelji. Ti so vse skozi dobri narodnjaki in svobodnjaki. Obnašali so se po vsem možato. Koncert učiteljev v redutni dvorani je bil mnogo obiskan in prav dober. Posebno so zanimali govori. Profesor Tomić iz Hrvaškega je nazdravil gg. dr. Bleiweis, dr. Razlaga in dr. Vošnjaku. Zanimivi so bili zopet govori dr. Bleiweisa, dr. Razlaga, dr. Vošnjaka, Petra Grasselija in dr. Zarnika. (Nam je žal, da jih g. dopisnik obširneje nij poročil nam. Ur.) Prav veselo je bilo videti zanimanje učiteljev za govore, posebno pri govoru dr. Razlaga, Vošnjaka, Grasselija in dr. Zarnika. Živio-klicev nij hotel biti konca.

Gospoda Costo so pa učitelji popol-

nem prezirali, nobeden se nij zmenil zanj, nihče se nij brigal za njegovo porogljivo smehovanje, ni pri zboru niti pri besedi. Kleč-plaza je to tako jezilo, da je črez enega najtalentiranejših učiteljev po svoje zabavljaj to se ve, tako, da ga učitelj nij slišal.

Pri zboru „Matice“ pak je bil hrum in truš velik, nevolja nad Costo je občna, ker je bil več ko pristransk, preziral je vso parlamentarno dostojnost. Pa o tem, in kako nij pustil precej skruti-nirati, temuč volilne liste nezapečatené odnesti, in tudi potem v „Matici“ sobi nij dal precej skruti-nirati, to vam bo gotovo drug poročevalec pisal. Jaz samo konstatiram, da je samovoljstvo in strastje Costovo tako nevoljo vzbudilo, da je besede slišal, katere bi ga morale nagnati, da bi položil predsedstvo literarnega društva, katerega vreden nij, niti sposoben.

Iz Trnovega na Notranjskem 24 sept. [Izv. dop.] Vaš slavn list malo katerikrat dobi kakov dopis iz našega kraja, če ravno bi se od tukaj prav velikrat veliko imelo pisati, posebno od časa, ko so je pri nas železnica začela delati, ko je vse polno denarja in ne misli ni na svojo prihodnost ni na to, da obrne svoj dobiček na dobro stran, posebno kar vzbujenje Slovenstva, podporo čitalnice v Bistrici i t. d. zadeva. Imel bi človek res prav veliko iz zmesa naših dogodkov pisati; ali vsakokrat nij mogoče za 'pero prijeti, pa tudi misel človeka tolaži, da bodo ljudje že enkrat dobro čutili, kaj se pravi sreče ne vpotrebjevati. No pustimo vse to tudi za zdaj, ter se obrnimo na drugo stran, na katero bi naše županijsko poglavarstvo malo več skrbeti moralo, kakor to v resnici dela. — Vi ste izvedeli letos po leti, da so pod Snežnikom ovce kozave bile, katero bolezen so iz Istre prinesle. Kako je to prišlo, da se ovce precej v Istri nijso ustavile, temveč bolne na kranjsko pašo prišle, tega nečem preiskovati, več kakor prav hudega karanja zaslužijo takovi gospodarji; — pa naj bo! V tem času se je prepovedalo pri nas ovce iz drugih krajev posebno iz Primorja kupovati, da se ne bi tudi bolezen z ovcami kupila, kajti, če bolezen v te kraje pride, potle so toliki gospodarji, ki se od ovac žive razdejaní in na be-raško palico postavljeni. To vsak pameten človek sprevidi in ve, samo kdor gleda za lastnim dobičkom, ki mu nij mar ni živina ni ljudje, more narobe delati, tako se je te dni pripetilo, da je neki ovčji mesar kupil (kakor on izgovarja se pravi: „na cesti“) nekoliko ovac izven dežele, katere so kozave, ter jih pase po občinskem posestvu, koder se tudi drugih gospodarjev pasejo. Kdor kolikaj ve, kako se ovce pasejo, ta bo vedel, da se velikokrat pomešajo ovce enega gospodarja z ovcami drugega, ter na ta način se bolezen pospešuje. V malem času, se je bati, bomo imeli celo našo

goro kozavo, namesto kakor dozda ovčjo! Posvarjen je bil naš župan precej od začetka, ko se je za bolezen slišalo po drugih krajih po nekih tukajšnih ovčarjih. Če je on prepovedal potle ovce kupovati iz drugih krajev, to nij zadosti bilo, ker moral je vedeti, da govoriti za splošno korist, ne pomaga pri nas v tem času nič, ko gleda vse na to, da zasluži na lahko roko kak krajevar, katere priložnosti posebno mesarji, bodi ovčji bodi govedji ne opuste: a kdor bolno živino ima, prodajo rad, prej ko je mogoče. Omenjeni mesar F. B. je pa vrh tega bolne ovce klal in meso prodajal. Ali je takovo meso zdravo ali ne, to vedo najbolje tisti, kateri to razumejo; po mojih mislih je jako nezdravo. Ali se nebi dale ovce prej ko se zakoljejo preiskati, kakor govedja, posebno v tem nevarnem času? Vse to ve naš župan; ali bo on naredil potrebne korake, da se temu zlu v okom pride? Ali je dal preiskati mesarjeve ovce, jeli so vse zdrave? Bo-li se držal svoje zapovedi dosledno, da ne sme noben izven dežele ovac kupovati, in kdor se tej dobri zapovedi ne podvrgava, bo li naredil potrebne korake, da se grešnik kazni? Malo bolj se je moralo paziti, g. župan, da se bolne ovce ne priklatijo iz drugih krajev v naš kraj; — če se bolezen razšiti, kdo bo tega kriv? Ovčarji ali Vi g. župan? Na to prašanje bi radi vsi ovčarji v naši okolici odgovor izvedeli, da vedo, pri čem so, a pričakujejo od Vas, g. župan, da jim djansko odgovorite. Oni so svojo dolžnost storili, ko so se potegnili za to, da se bolezen ne zaseje v naše kraje; kakove dolžnosti pa poglavarstvo ima, to ve g. župan prav dobro, če hoče. — Ta prigodek bodi v posvaritev vsem ovčarjem na Notranjskem, da jim se kaj enakega ne primeri, da ne pridejo v nesrečo, v katerej se zdaj tukajšni ovčarji nahajajo. Slavna poglavarstva pa naj dobro čujejo, da nevarnosti takove v klici zateró.

Od Drave, 21. septembra. [Izv. dop.] Čitajoč oznanilo vodje c. k. učiteljskega izobraževališča v Mariboru, spomnil sem se lanskega, ko je vodstvo tudi vstop v šolo vladnico oznanilo z opombo, ka učenec, hoteč v njo sprejet biti, slovenski znati mora. Čudim se, ka še g. dr. Elschnigg znanje slovenščine zopet terjá, a sam pa svojega sinka, ki besede slovenski ne zna, v dotično šolo pošilja. Kod vodje opisal ga je v začetku preteklega šolskega leta samovoljno, kakor da bi se od njegovih otrok ne terjalo to, kar od drugih. Tudi med letom je vpisal dečka, v znanji slovenščine podobnega njegovemu, češ da je sin Slovenca. Rekel je, da se bosta slovenski učila kakor da bi to bila naloga vladnice v Mariboru. Ta učenca sta bila v 2. razredu 1. oddelek, v celem razredu sama ne znajoča slovenski. Nadloga za učitelja, a pomilovanja vredna, ki se ne moreta razvijati z ostalimi učenci, katerim se slovenski prednáša. Učitelj ne more zarad dveh drugih dvadeset zanemarjati, dasi je ravnatelj sin poleg.

Prekletó leto je bil na šoli vladnici učni jezik sploh slovenski in učenci so izvrstno napredovali. Razen tega so se otroci nemščine učili v drugem razredu. Morebiti na svoj srd se je vodja prepričal, kako izvrstno so učenci učeči se v slovenščini napredovali.

Na pripravnih so slovenski in nekateri nemški pripravniki! Nemški pripravniki, ki v to šolo ne spadajo in katere samo nemškar Elschnigg siloj rekrutira, dasi potlej ne morejo na spodnjem slovenskem Štajerji biti, ti so se tožili, ka premalo nemški v šoli slišijo, in vodja je hitro učitelja opomnil, naj v šoli nemški govori, nemški računiti i t. d. pusti. Gospod vodja, zapomnite si, da pripravnica v Mariboru je za slovenske pripravnike! Potrjeni pripravniki bodo slovenske otroke podučevali, tedaj se morajo vaditi v slovenskem jeziku podučevati. Šola vladnica pa mora tudi svojo nalogo kot šola učiniti, kar pa je le z učenjem v materinščini mogoče doseči. — Elschnig-pedagog, kako se te strinja! — Svetujem vendar Slovincem, naj pošiljajo svoje otroke v šolo vladnico, kajti ako se premalo slovenskih učencev oglasi, se bo ali šola zaprla ali pa čisto v nemško

Brez drazega ne more dalje sina,
Brez matere ne moreš Ti ostati;
Kar koli naj ponuja Ti tujina,
Mirú Ti, sreče Ti ne more dati:
Nebó Ti, glej! željo je izpolnilo,
Sprejmé Te skóraj dóma drago krilo.

Odideš skoraj; sreča s Táboj hodi!
Dozda Ti zorno je skrivala lice,
Sovraštvo, ki ga slepa zloba vodi,
Strupene v Té prožilo je pušice.
Pokojnega si mesta v svojem rodi,
Med brati si zastoj iskal pravice:
A kačja naj zalega Te sovraži —
Prikazen lepa láhko Te tolaži.

Poglej! vsi, ki so za pravico vžgani,
Ki jim srcé za lepo, blago bije,
V ljubezni so goreči Tebi vdani,
Imé jim Tvoje kakor zvezda sijé:
Spomin Ti vsak hvaležen v srci hrani,
Tolažbo Tvoj pogled mu v prsi lije:
Mladina vsa časti Te učenika, —
Izgled si jej, ponos in krasna dika!

Ko se nebó je Tebi razjasnilo
Nevihla je potihnola grozeča;
Veselje z lica vsém je zasvetilo,
Iz prsij zginola jim skrb moreča;
Sladko nam vsem prišlo je tolažilo,
Saj Tvoja sreča nam je naša sreča.

Vse blage duše Tebi, glej! so vdane,
Pogled, prijatelj, tá Te nič ne gane? —

Zdaj konec duhomornega je boja,
Ki čile brez plodú moči zatira;
V zavetje varno plava ladja Tvoja,
Nebó nad Tabo jasno se odpira;
Pojema šum viharja, nepokojá,
Ob mirnem bregu val se vbija, vmíra.
Tvoj duh oproščen tesnega vezila
Krepkó v višavo dvigne lahka krila.

Dom v Tebe se ozira v verni nadi,
Ob Tebi svoje upanje opléta;
Drevó, ki v zgodnji že takó pomladi
Dišečega je polno stalo cveta.
Jeséni s plemenitimi zakladi
Sadú razveseliti nas obéta,
Zastonj ne upa v Tebe domovina,
Saj ona Ti gospá je zdaj edina.

Ta misel nam bridkost sladi slovesa,
Torej, prijatelj dragi! mirno hodi;
Ostaneš naš — iz moškega očesa
Izgini sóla, srce mirno bodi;
Naj milostno Te spremljajo nebesa,
Po cvetnih potih blag Te génij vodi!
Ko v dragi svoji beli boš Ljubljani
O spomni nas se časi! — Zdrav ostani!

spremenila. Posebno Slovenci, živeči v Mariboru naj bi pridneje svoje otroke slovenski učili, da zamorejo potem šolo vadnico obiskovati. Tudi to si Slovenci, tisti katerim to treba zagotoviti, zapomnite, da nij res, ka bi ne bila ta šola krščanska, kakor so celo nasprotniki nemškutarji trobili, če ravno se drugače za vero ne brigajo. Sl.

Iz Pešte, 26. sept. (Izvir. dop.) Jutri začela bo se v našem drž. zboru velevažna adresa debata. Nič več in nič manj kakor 5, reci in piši: pet adresnih osnov bo zboru predloženih! Vsaka stranka hoče svojo posebno adresno osnovo predložiti. Prva adresna osnova je osnova Deakove stranke. Sestavil jo je Csengery. Druga adresna osnova je od levičnjaške sredine. Sestavil jo je Tisza. Tretja adresna osnova je od skrajnih levičnjakov. Sestavil jo je Iranyi. Četrta adresna osnova je od stranke reformarjev. Sestavil jo je demagog Jul. Schwarz. Peta adresna osnova je od stranke federastične ali narodnostne. Sestavil jo je Svetozar Miletič. Sprejeta bo nedvojbeno adresna osnova Deakove stranke. V njej je izražena pripravnost, izbrati kraljevinsko deputacijo, ki bo z enako deputacijo hrvatskega sabora revidirala ogersko-hrvatsko pogodbo leta 1868. Tudi Dalmacija spominja se v njej kot celoviti del ogerske krone. Vprašanje o nadaljnjem razvojačenju vojne krajine razpravlja se celo v soglasji z adresno hrvatskega sabora. Sicer se pa v merodajnih krogih res čuje, da se bo razvojačenje zlasti slavonske krajine prej ko mogoče v roke vzelo. Znamenita je adresna osnova reformarjev. V njej se državopravno vprašanje z nobeno besedo ne omenjava, ampak predvzeti se imajoče reforme naštevajo se enostavno druga za druge. Reformarji so pripravni Hrvatoma najširšo avtonomijo dovoliti. Oni od Hrvatov samo to zahtevajo, da naj se obvežejo v slučaju zunanje neprijateljske navale solidarno z Magjari obseg dežel ogerske krone z imenjem in krvjo braniti.

Neugoden vtis je naredil proračun za leto 1873. Finančni minister Kerkapoly nadeja se večila prihodkov. Ta njegova nada bo pa pri letošnji slabši žetvi in še slabši trgatvi brž ko ne neizpolnena ostala. Denarni možje računajo, da bo konec leta 1873 se pokazal manjek 20 milijonov goldinarjev v drž. blagajni. Največ naših denarnih prihodkov požere lakomna birokracija. Od kar so naši državniki začeli deželo po zapadno-evropske šablone preustrojevati, so bili prisiljeni zmerom več in več novih uradov vpeljati. Nekdaj samostalna municipija prestvorila so se v same državne kr. urade, in tako je uradniška armada naprej in naprej rastla in še vedno bolj in bolj narašča. Iz naše denarne stiske nas morejo samo bogati gozdi voj. krajine rešiti, vpraša se pa, kaj bodo na to braća Hrvati rekli. Umljivo je tedaj, zakaj naši časopisi tako kriče na velike denarne zahteve skupnega voj. ministra Kuhna! Goverilo se je že celo, da naša delegacija ne bo prevolila v ogromne denarne zahteve voj. skup. ministra, ter da bo na to delala, da Kuhn odstopi in na njegovo mesto Molinary pride. Ker so se pa baje vsa tri ministerstva: cislajtansko, ogersko in skupno v to složila, da bodo na potrjenje skupnega proračuna priti skala, nij verjetno, da bo do ministerske krize prišlo. V skupnem proračunu stoji tudi pol milijona goldinarjev v ime tajnega dispositionsfonda. Andrassy je to proračunsko stavko s tem opravljal, da je treba zlasti manjše sosedne države — brž ko ne je imel Črnogoro, Srbijo in Rumunsko v mislih — nadzirati aliter izšpijonirati. Vsled sestanka treh cesarjev v Berlinu so vse to čudne prikazni.

Do najnovejšega časa so razen Rusije vse druge večevropske države imele pri nas svoje zastopnike. Sedaj nam je tudi Rusija svojega poslala in sicer v osobi Blumera, ki je do sedaj v Drazdanih njen zastopnik bil. Magjari so tega veselili, ker menijo, da je Rusija s tem činom njih državno samostalnost pripoznala, zlasti pa še zato, ker nij kekega korenitega Rusa ampak Nemca

sem poslala. Če ho Blumer tako delal, kakor pruski zastopnik, ki se je magjarskega jezika naučil, ter vedno po deželi potuje, premotruje in študira, in tako gradivo za pruski generalštab nabira, sme Rusija zadovoljna biti.

Politični razgled.

Najvažniši politični dogodek je govor ministra zunanjih zadev grofa Andrassy-a v odboru za proračun cislajtanske delegacije. Rekel je da on nadaljuje Beustovo politiko, da notranja politika vodi in rodi tudi zunanjo, da njegovo prizadevanje ide na ohranjenje miru. Avstro Ogerska je z vsemi državami v dobrih razmerah, tudi s Srbijo. V Berlinu se na shodu treh cesarjev nij nič političnega dogovorilo, temuč samo prijateljstvo do Nemčije pokazalo. Tam je bilo tudi vsled razgovorov (Andrassiju) jasno, da velika sosedna ruska država „nekovih panslavističnih tendenc“ ne podpira. — Veseliti mora sicer avstrijske Slovane, da jih Magjar sam absolvira od greha ruske podpore, ki je dozdej okolo strasila — vendar je občna sodba, da nij treba biti diplomat in nij treba hoditi v Berlin še le izvedet, kar je drugim politikom bilo že davno jasno.

Cislajtanska delegacija je kljubu nasprotnim govorom Andrassy-a in Kuhna v vojaški proračun lanske svote postavila in vse višje tirjatve Kuhneve zavržla. Proračun za ministerstvo vnanjih vadov je bil po predloga Andrassy-a sprejet.

Zarad neplačanega inseratnega davka je stalo 25. t. m. sedem izdavateljev raznih časopisov pred okrajno sodnijo v Pragi. Toženi so bili zarad poverjenja in goljufije. Sodnik je vse nekrive spoznal iz sledečih razlogov: 1. Ne da se dokazati, da so tožencem vsi inserati plačani bili. 2. Ne da se dokazati, da so toženci inseratni davek za sebe obdržali hoteli. 3. Vsled ministerske naredbe od leta 1852 pri pada iztirjavanje inseratnega davka finančni prokuraturi in ne kazenski sodniji in neplačanje inseratnega davka nij niti poverjenje niti goljufija. — Ta razsodba je precedens za pravdo Skrejšovskega in Gregra in je važna zato, ker izreka načelo, po katerem se je vsled ministerske naredbe ravnati v slučajih, ako se inseratni davek ne plača. One ministerske naredbe pa seveda Koller ne more poznati, drugače bi ne bil mogel nobenemu lastniku časopisov osobne svobode kratiti in enega celo do brezuma spraviti Poprejšnji izdavatelj „Politike“ Hodek je namreč v ječi oblaznel.

Srbski knez Milan je izrekel v pismu po ministra notranjih zadev zadovoljnost in zahvalo vsem Srbom za navdušenje in udanost, s katero so ga o nastopu vlade počestili.

Razne stvari.

* (Odbor slovenske Matice) imel je v sredo 25. septembra ob 5. uri popoldne v Matični hiši svojo XXVI. skupščino. Pred sejo naznanja g. dr. Vošnjak tajniku, da se je pri njemu oglasilo 200 novih udov Matice, kateri so ob enem poslali svoj letni donesek. Vsi so bili pri seji za ude Matice sprejeti. Potem bere tajnik poročilo o odborovem delovanju od poslednje odborove skupščine. Račun in proračun, ki ju odbor predloži VIII. skupščini, se pretresa. O knjigah, ki naj jih Matica na svitlo da za 1873, odločevati, se prepusti novemu odboru. — Ker bo gotovo naše bralce mikalo poizvedeti, kateri rodoljubi in iz katerih krajev so se oglasili ravno zdaj k pristopu v tako obilnem številu, bomo imena vseh razglasili, za denes le toliko povemo, da jih je pristopilo iz Maribora 24, Ljubljane 22, Metlike 12 (8 tamošnjih meščanov je telegrafično naznanjalo svoj pristop), Žavec 11, Celje 10, Loka 10, iz Gorice 9, Slovenska Bistrica 7, Mozirje 7, Kamnik 7, Krško 7, Novomesto 6, Ptuj 6, Vransko 4, Brežice 4, Prevala 3 itd.

* (Skrutiniranje za Matičine volitve) se je začelo ob 4ih popoldne. Poročajo se nam čudne stvari, o katerih v prihodnjem listu kratko besedico spregovorimo. Le to že denes rečemo, da mož, kateri še ne pozna starih Matičinih udov in jugoslovanskih pisateljev, kateri na pr. se spodtika nad podpisom g. prof. Jerneja Franceljna v Varaždinu, ustanovnika „Pučkiga Prijatelja“, češ, da on tega človeka ne pozna in ne vé, da bi bil ud Matice, da tak mož je toliko sposoben biti tajnik Matice, kakor zajec za boben ali ščurk v kaši.

* („Slavija.“) Na drugem mestu prinašamo poročilo računskih pregledovalcev omenjenega zavoda, iz katerega se bo vsak sam lahko prepričal da je banka „Slavija“ preteklo leto velikansko napredovala, akoravno je veliko škod izplačati morala. Ker je ravnateljstvo banke „Slavije“ v rokah zvedenih, previdnih ter skoz in skoz poštenih českih veljakov, kakor tudi vsled bankine izključljivo slovanske uprave, priporočamo jo slovenskemu občinstvu.

Tržne cene.

V Trstu. Pšenica 7 gld. 20 kr., turšica 4 gld., rž 5 gld. 25 kr., ječmen 4 gld. 25 kr., oves 2 gld. 35 kr., fižol 6 gld. 50 kr., loj 27 gld. 50 kr., maslo 51 gld. 50 kr., slive 9 gld., vinski kamen 20 gld., cunje 11 gld. 75 kr., knoper 10 gl.

V Ljubljani. Pšenica 6 gld. 10 kr., rž 3 gld. 80 kr., ječmen 3 gld., oves 1 gld. 90 kr., vagan krompirja 2 gld., leča 5 gld. 70 kr., maslo 52 kr., salo 36 kr., seno 1 gld. 25 kr., slama 95 kr., drva (22") 4 gld. 70 kr. — 6 gld. 60 kr.

V Novem mestu. Pšenica 6 gld., rž 4 gld. 50 kr., ječmen 4 gld., oves 1 gld. 70 kr., turšica 5 gld. 40 kr., proso 4 gld. 20 kr., turšica 3 gld. 60 kr., vagan krompirja 1 gld. 40 kr., leča 3 gld. 40 kr., maslo 50 kr., seno 1 gld. 80 kr., slama 80 kr.

V Mariboru. Pšenica 6 gld. 40 kr., rž 3 gld. 90 kr., ječmen 3 gld. 40 kr., oves 1 gld. 35 kr., turšica 4 gld. 50 kr., ajda 4 gld. 90 kr.

Št. 2232.

(189—1)

Razglas

hranilnice ljubljanske.

Društvo kranjske hranilnice v Ljubljani je v občenem zboru 13. avgusta 1872 sklenilo:

- 1) Hranilnica, ktera je do sedaj 4% plačevala, plačuje od 1. januarja 1873 naprej 4½% obresti (4 gld. 50 kr. od 100). Neizplačane obresti veljajo, kakor do sedaj, za novo vložbo in prinašajo od 1. julija in od 1. januarja vsacega leta zopet obresti.
- 2) Hranilnica računi od 1. januarja 1873 dalje obresti, ne, kakor do sedaj, po celih mesecih, ampak po pol mesecih: tisti ki vložijo prvega pol meseca kapital, dobi obresti od 15. tekočega; tisti pa, ki vložijo v drugi polovici meseca, od 1. dne prihodnjega meseca. Pri izplačevanju vsega ali le dela kapitala v prvi polovici meseca se računijo obresti do konca minolega meseca, pri izplačilih v drugi polovici pa do 15. tekočega meseca.
- 3) Ako ima udeleženeec bukvice, ki so popolnoma popisane in zahteva kako izplačo ali vložbo, dobi nove bukvice, v katere se ostali kapital z obresti vred vpiše, brez da bi udeleženeec na obrestih kaj zgubil.
- 4) Hranilnične bukvice se od 1. julija 1872 brezplačno izdajujejo.

Ravnateljstvo kranjske hranilnice.

V Ljubljani, 15. septembra 1872.

Vzajemna hipotekarna zavarovalna banka

na Dunaji, Wallfischgasse Nr. 10.

Kapital v akcijah štiri milijoni goldinarjev av. velj. emitira od 15. julija 1872 naprej:

blagajnične liste

v oddelkih od gld. 5000, 1000, 500, 100, 50

s 6½% percentnimi obrestmi pri 90dnevem napovedanju, " 5½% " " " 60 " " " " 5 " " " " 30 " " " " 4½% " " " " 14 " " " " 4 " " " " 8 " " " "

Obresti se na željo P. T. vložnikom naprej plačujejo.

(133—12)

Upravni odbor.

Sporočilo

računskih pregledovalcev o bilanci vzajemno-zavarovalne banke

„SLAVIJE“

za leto 1871.

Pregledovavši bilance na podlagi že prej potrjenih računov zgub in dobička in primerjavši jih z blagajnico, družimi knjigami in prilogami, našli smo, da je stanje vseh oddelkov jako ugodno; posebno pa smo se prepričali, da se niso nikakoršna umetna sredstva rabila, da bi se izkazovali na škodo varnosti za prihodnja leta veliki zneski dobička. Gotovo bode to naše trjenje popolnoma jasno postalo, ako samo na nekatere številke pozornost obrnemo.

V odd. I in II (zavarovanje istin in dohodkov za doživetje in smrt) treba je pokazati najprej na zavarovalno — kot glavno zalogo vseh prihodnjih izplačil zavarovancem, ktera znaša že 164.074 gld. 53 kr., in se je po tem takem v primeri z vlanjisko, ktera je 81.889 gld. 43 kr. znašala, še enkrat tako pomnožila. Za tem pride zakladna zaloga kot gotovinski dopolnek zavarovalne zaloge, ktera izkazuje 31.815 gld. 45 kr. proti vlanjiskim 19.870 gld. 85 kr. in je potem takem vzrastla za 11.944 gld. 60 kr. — Ako premislimo, da je bilo lanskega leta se razun tega vloženih 10.000 gld. za posebno zalogo škod in da niti ta nij še z dogodivšimi se škodami — katerih je vseh vkup bilo za 6969 gld. 69 kr. — popolnoma porabljena, tako da se pravih zalog še dotikati nij treba bilo, in ako premislimo, da se je zopet letos tudi zavoljo večje gotovosti zalog vložilo 20.000 gld. za posebno zalogo škod, zamoremo v resnici stanje vseh zalog imenovati sijajno; kajti vse te zaloge za odd. živ. obnašajo vsled povedanega 215.889 gld. 63 kr. Moramo pa nadalje zopet letos pozornost obrniti na odpise, kateri so bili enako pretečenim letom z vso vestnostjo provedeni; kajti tudi tam, kjer bi se zamogel veči del za amortiziranje prihodnjim letom prepustiti (na pr. pri organizacijskih in ustanovnih stroških) odpisano je 25 do 50 % in tako je gotovo v velikej meri olajšano vplačevanje v prihodnjih letih.

Pri vsej tej skrbi za gotov obstanek banke v prihodnjosti, izkazuje se vendar tudi letos zopet dobiček družbenikom 42.369 gld. 24 kr. in ako k temu temu prištejemo dobiček prvega leta 35.135 gld. 88 kr., in drugega leta 38.966 gld. 89 kr., ktere svote so neobmejeno imetje družbenikov, imamo vsega vkup že znatno sumo 116.472 gld. 91 kr. kot dobiček družbenikov odd. I in II.

Pri odd. III. (društva vzajemnega podedovanja) treba je opomniti, da se morajo vloge poleg pravih najmenje na 4 % obresti vložiti; po tem takem obnašajo vse do sedaj vložene in s 4 % pomnožene vloge 271.468 gld. 90 kr.

Toda z marljivim varovanjem družbenških koristi, dobilo se je razun tega še daljših obresti 5619 gld. 63 kr. s prodajo vrednostnih papirjev o ugodnem času pa dobiček 24.505 gld. 75 kr., tako, da je vzrastlo premoženje družbenikov tega oddelka že na 301.594 gld. 28 kr., tedaj se je deloma z obresti, deloma pa z bankino kupčijo za 35.888 gld. 77 kr. ali za 13½ % pomnožilo.

V odd. IV (zavarovanje proti požaru) opazujemo, da so se tudi odpisi stroškov za prihodnja leta storjenih vestno računili, da reserva zavarovalnine, zavarovalna in zagotovilna zaloga obsegajo veliko svoto 525.506 gld. 68 kr. in da imajo družbeniki vendar tudi tu še za leto 1871 dobiček 4178 gld. 82 kr., dasiravno je za škode 143.526 gld. 71 kr. deloma izplačano, deloma rezervirano bilo. Oddelek tovaren (razred 4. a) bil je v tem letu najmanj srečen; trpel je tako škodo, da je imel zgubo, vendar ne veliko (4800 gld. 15.); treba je pa pomisliti, da je bil ta oddelek še le ustanovljen in tedaj nij dosegel še potrebne razširjenosti, kar se bo pa gotovo drugo leto že predrugačilo.

Odd. V. (zavarevanje zoper točo) kateri je še le 1871 svoje delovanje začel, napolnil nas je s posebno zadovoljnostjo, kajti najjasneje priča, kakošno zaupanje ima že naše občinstvo k svojemu zavodu. Kako se je razširilo zavarovanje škod po toči napravljenih pri naši banki, razvidi se iz prejemkov zavarovalnine, ktera je za edino leto že 105.381 gld. 88 kr. obnašala. Bilo nam je pač takoj v tem prvem letu nebo neprijazno, kajti češko domovino so zadele take rane, kakoršne že dolga leta prej ne, in banka je izplačala za škode 76.619 gld. 62 kr. — Da imajo pa vendar še družbeniki kljub temu 2293 gld. 82 kr. dobička, moramo reči, da zamore biti zavod popolnoma zadovoljen tudi z rezultatom tega leta.

Ako končno še pogledamo, kako je imetje družbenikov z drugimi zalogami vred vloženo, vidimo, da imamo v gotovini 243.520 gld. 95 kr., v vrednostnih papirjih in eskomptiranih menjicah 140.100 gld. 32 kr., v posojilih 1. in 2. posojevalnega oddelka 57.684 gld. 61 kr., v plačanej kupni vrednosti bankine hiše 53.212 gld. 40 kr., v menjicah zavarovalnine 398.919 gld. 77 kr., v tirjavah pri družbenikih, pozavarovalnicah in zastopnikih 345.862 gld. 22 kr. tako da se po tem takem izkazuje ne gledé k inventarju in ustanovnim zalogam **skoro eden in četrt milijona gld. premoženja.**

Po natanjnjem pretresu vsega tega in po prepričanju se, da so vse te svote po vestnem pregledu knjig in dotičnih prilog resnične in prave, izrekamo, da ima banka najlepši izgled v prihodnjost.

V Pragi, dne 10. kimovca 1872.

Pregledovalci računov banke „Slavije“:

Fr. Ctibor.

J. Otto.

M. Pokorný.